

הסתום השלישי, ועתה מבארת אותו הגמרא:

אסורה, אף הוא, לגבי איסור קורבה מצדו, אם אמו אסורה!

ג. ומה בעונש, עשה למטה, את בתה ואת בת בנה ואת בת בתה, שיהיו בעונש שריפה, כלמעלה, כדין חמותו שהיא בשריפה. אף באזהרה נמי, עשה למעלה, את חמותו ואת אם חמותו ואת אם חמיו כלמטה, שיהיו מוזהרים על כולן.⁹

אמר אביי: אמר קרא "אמך היא". המילה "היא" באה למעט, ולומר, כי רק משום אמו אתה מחייבו, ואי אתה מחייבו משום אם אמו.

רב אשי אמר: לעולם אין לך להפוך את לשון הברייתא [בחלק השני], אלא יש לשנותה בדקתני: מה להלן למטה כלמעלה, אף כאן למטה כלמעלה.

רבא אמר: אין צורך למיעוט של "אמך היא", אלא אפשר לתרץ שאי אפשר ללמוד את איסור של אם אמו בגזירה שוה מאם אמה, כי בין למאן דאמר דון מינה ומינה, שכאשר לומדים בגזירה שוה דבר אחד מהשני, לומדים אותו לכל דיניו מהדבר המלמד, ואין דנים בו את דינו של הראשון כלל, ולפי מאן דאמר זה לכאורה יש ללמוד שעל אם אמו חייבים שריפה כמו על אם אמה, ובין למאן דאמר דון מינה, ואוקי באתרה, שרק לומדים את עיקר הדין מהדבר המלמד, אך עדיין יש להעמיד את הראשון כדינו, ולפיו רק את איסור האזהרה לאם אמו אפשר ללמוד מאם אמה, ולא את חיוב השריפה — לא אתיא! אין אפשרות ללמוד בגזירה שוה.

ומה שהקשינו, הרי אם חמיו ואם חמותו, אם תרצה לעשותן כחמותו, הרי זה מלמעלה למטה, לפי שכך הוא סדר הדורות, ואין זה למטה כלמעלה, יש לומר:

שהרי למאן דאמר דון מינה ומינה, יש לנו לדון בגזירה שוה את דין אם אמו מאם אמה, הן לאזהרה והן לשריפה, כך:

ומאי "למטה" — למטה באיסור. שאם חמותו ואם חמיו נחשבות בדרגה פחותה של חומרת האיסור, לפי שהן יותר רחוקות ממנו מאשר חמותו, ולכן למדנו שבכל זאת חמור דינם של "למטה" כמו חמותו שהיא "למעלה" בדרגת האיסור.

דון מינה, מה היא, אשתו, אם אמה אסורה — אף הוא נמי, אם אמו אסורה.

ואת המשך הברייתא מפרש עולא כאביי. עד כאן מבארת הגמרא את לשון הברייתא הסתום, ומכאן היא ממשיכה לדון בעקבות דברי הברייתא.

ומינה — מה היא בשריפה, אף הוא נמי בשריפה על אם אמו.

אי, שמא תאמר, כיון שאמרה הברייתא שיש לדמות את שאר הבא ממנו לשאר הבא ממנה, אם כן, לפי זה גם נאמר: מה היא, לגבי איסור קורבה מצד אשתו, אם אמה

ולמדנו זה יש לפרוך:

9. והיינו, שאביי הולך לפי מה שהפכה הגמרא.